

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 109/18

Møtedato: 25.10.2018

Dato: 10.10.2018

Arkivsaksnr: 2017/12014

Nytt kvalitetssystem for utdanningene

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Studietilsynsforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>
- Studiekvalitetsforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-02-01-96>
- Melding St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning: <https://www.regjeringen.no/contentassets/aee30e4b7d3241d5bd89db69fe38f7ba/no/pdfs/stm201620170016000dddpdfs.pdf>

Saken gjelder:

I 2016 og 2017 ble studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften revidert. I tillegg kom Stortingsmelding 16 (2016-17) om *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*. Endringene i forskriftene og føringene i stortingsmeldingen har medført behov for endringer i UiBs kvalitetssystem for utdanningene. En gjennomgripende endring er at vi må få til en dreining fra kontroll og fokus på «kvalitetssikring» i henhold til definerte standarder, over til et mer ambisiøst *kvalitetsarbeid* som skal bidra til å fremme en *kvalitetskultur* blant ansatte og studenter.

Vedlagt følger forslag til nytt kvalitetssystem for utdanningene ved UiB.

Forslag til vedtak:

Styret vedtar nytt kvalitetssystem for utdanningene ved UiB i tråd med anbefalingene i rapporten og anbefalingene fra Utdanningsutvalget.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

10.10.2018/Tove Steinsland/avd. dir. Christen Soleim

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Vedlegg: Figur: Forslag til nytt kvalitetssystem for utdanningene
3. Rapport: *Revisjon av UiBs system for kvalitetsarbeid i utdanningene*: [Rapport fra arbeidsgruppe-revidert kvalitetssystem for utdanningene](#)

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
109/18

Møtedato:
25.10.2018

Arkivsaksnr:
2017/12014

Nytt kvalitetssystem for utdanningene

Bakgrunn

I NOKUTs revisjon av UiBs kvalitetssystem i 2007 og i 2014, fikk kvalitetssystemet god omtale, og det blir slått fast at UiB har et etablert kvalitetssystem som er godt forankret både blant ansatte og studenter, og at det er velegnet for å nå de mål den har satt seg for kvalitetsarbeidet. I rapporten fra 2014 blir det konkludert med at arbeidet med studiekvalitet har høy prioritet ved Universitetet i Bergen, og at de har sett gode indikasjoner på at universitetet jobber ambisiøst med sitt systematiske kvalitetsarbeid. UiB har på denne bakgrunn et godt grunnlag å bygge videre på når kvalitetssystemet skal revideres.

UiBs systematiske arbeid med vedlikehold og videreutvikling av kvaliteten i utdanningene er beskrevet i *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*. Den første utgaven av håndboken kom i 2004, og har blitt revidert tre ganger etter dette, sist i 2013.

UiBs system for kvalitetssikring ble sist godkjent av NOKUT i 2014. Revisjonene av studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften i 2016-2017, og stortingsmelding 16 (2016-17) har gjort at gjeldende kvalitetssystem må revideres for at det skal være i overensstemmelse med forskrifter og politiske føringer.

Arbeidsgruppen som fikk i oppgave å utarbeide forslag til revidert kvalitetssystem, har vært bredt sammensatt med representanter fra fakulteter, studieadministrativt ansatte og studenter. Utdanningsdekan ved Det juridiske fakultet, Halvard Haukeland Fredriksen, ledet arbeidet. Før rapporten ble ferdigstilt ble prinsippene i forslagene fra arbeidsgruppen gjennomgått i et møte med fakultetene, og rapporten ble justert i henhold til de innspillene som kom.

Viktige endringer i forskriftene

Stortingsmelding 16 ((2016–2017, s. 17), sier blant annet dette: «*En kultur for kvalitet innebærer at studentene, fagmiljøene og ledelsen har en felles forståelse av hva som definerer kvalitet, og at ledelsen legger til rette for å få det vitenskapelige personalet mer engasjert i utdanning og læring. En slik kvalitetskultur krever en felles forståelse av praksis, felles normer og standarder for kvalitet og at disse understøttes av formelle sanksjoner og insentiver for atferd.*»

I stortingsmeldingen blir det foreslått at virkemidler fra forskningssiden tas i bruk for å bidra til å bygge opp en kvalitetskultur: Forskningsbasert undervisning, fagfellevurdering av studieprogram, meritteringssystem for undervisere, insentivordninger mv. UiBs handlingsplan for kvalitet i utdanning har på plass flere av disse tiltakene.

Videre må vårt kvalitetssystem sikre at:

- Plikten til å sørge for at *opprettning av studietilbud* følger kravene for akkreditering av studietilbud i kvalitetsforskriftens kapittel 3 er tydeliggjort.
- Vi har ordninger for å systematisk kontrollere at alle *eksisterende studietilbud* tilfredsstillt kvalitetskravene i lovverket (tilsynsforskriftens § 4-1(3)).
- Studietilbudets *innhold, oppbygging og infrastruktur* er tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.
- Tydeliggjøring av faglig ledelses ansvar for kvalitetssikring- og utvikling av studiene jf. tilsynsforskriften § 2-3(3).

Behandling i Utdanningsutvalget

Utdanningsutvalget ga under behandlingene av saken, støtte til arbeidsgruppens forslag til revidert system, og har i tillegg kommet med noen presiseringer som vil bli innarbeidet i systemet. I tillegg foretok Utdanningsutvalget noen veivalg for det fremtidige kvalitetsarbeidet. Disse blir det gjort nærmere rede for nedenfor.

Hvordan sikre kvalitet i nye og eksisterende studieprogrammer?

Institusjonens ansvar for å sikre at både *nye og eksisterende* studieprogrammer er i overensstemmelse med forskriftene, er tydeliggjort i de reviderte forskriftene. Utdanningsutvalget diskuterte hvordan UiB skal ivareta dette.

De siste årene har vi hatt en programopprettingskomité som har hatt som oppgave å veilede fagmiljøer som arbeider med å utforme *nye* studieprogrammer, og å vurdere søknader om nyopprettelser. Komiteen har gitt sin innstilling om opprettelse eller ikke opprettelse av studieprogrammer til Utdanningsutvalget og styret.

Utdanningsutvalget var enige om å anbefale at programopprettingskomiteen endrer navn til **Studiekvalitetskomiteen**, og at den i tillegg til ansvar for å vurdere søknader om opprettning av nye studieprogrammer, skal ha ansvar for å vurdere kvaliteten i eksisterende studieprogrammer i de tilfellene det blir spesielt bedt om dette.

Samtidig var det enighet om å skille ut rådgivningsfunksjonen som komiteen har hatt, og legge den til en egen sentral **læringsdesigngruppe**. Denne skal tilby hjelp til utvikling og redesign av helhetlige studieprogram eller enkeltemner. På dette punktet viste Utdanningsutvalget også til planene om å opprette egne læringsdesignteam på hvert fakultet. Den sentrale læringsdesigngruppen er tenkt som en kanal for å understøtte utviklingsarbeid, som kan hjelpe med å utvikle relevante læringsaktiviteter, og meningsfylt samsvar mellom læringsaktiviteter, undervisnings- og vurderingsformer. Utvalget foreslår at en slik sentral læringsdesigngruppe blir forankret i UiB læringslab i Media City Bergen

Erstatte utdanningsmelding med årsrapport og dialogmøter.

Utdanningsutvalget stilte seg bak arbeidsgruppens forslag om å erstatte utdanningsmelding med dialogmøter. Arbeidsgruppen mener at ordningen med utdanningsmelding ikke fungerer optimalt, og foreslår derfor en ordning der egevalueringer fra programstyrene danner grunnlag for dialogmøter mellom institutt og fakultet, og mellom fakultetene og universitetsledelsen. Referater fra møtene på fakultetene danner fakultetets samlede planer for oppfølging av studiekvalitet, og tilsvarende danner referatene fra fakultetene grunnlaget for universitetets samlede plan for oppfølging av studiekvalitet.

Frekvens på emneevaluering.

Arbeidsgruppen foreslår at emneevalueringer fortsatt skal gjennomføres minst hvert tredje år, slik praksis er per i dag. I tillegg skal det utarbeides en kort årlig egevaluering på

emnet. Det ble diskutert om emneevaluering bør gjennomføres årlig. Utdanningsutvalget landet imidlertid på at det skal gjennomføres emneevalueringer hvert tredje år, men at dette kan gjøres oftere ved behov. Utvalget ønsket ikke å pålegge fagmiljøene hyppigere evalueringer, blant annet for å unngå evalueringstrøtthet og rigiditet i forhold til det lokale kvalitetsarbeidet. Det ble understreket at kvalitet på evalueringene og at det brukes kapasitet på å følge opp de evalueringene som gjøres, er viktigere enn hvor hyppig evalueringene gjennomføres.

Studiekvalitetsbasen bør oppgraderes og bli mer funksjonell og brukervennlig.

Basen er en del av UiBs kvalitetssystem, hvor fakultetene legger ut emne- og programevalueringer og andre evalueringer som har betydning for studiekvalitet. Per i dag fungerer basen mest som en fillagringsbase. Det er behov for videreutvikling av systemet. Det må bli mer dynamisk og interaktivt, og brukergrensesnittet bør endres og tilrettelegges for utdanningsledere, undervisere og studenter. Det må også være mulig å se hvordan tidligere evalueringer er fulgt opp. Dette vil gjøre systemet bedre egnet for dokumentasjon av avvik som fremkommer i evalueringer, gjøre det lettere for programansvarlige å følge opp evalueringene, og gjøre dokumentasjonen mer tilgjengelig for studentene.

Ytterligere tiltak for å imøtekomme endrede krav i forskriftene

For å innfri krav og forventninger knyttet til kvalitetsarbeidet, er det viktig at en revidert modell for vårt systematiske kvalitetsarbeid må vektlegge det daglige kvalitetsarbeidet knyttet opp mot studietilbudene. Dette gjelder særlig sammenhengen mellom undervisning/vurdering og læringsutbyttebeskrivelser, men også vurdering av utdanningenes kvalitet.

Arbeidsgruppen har utarbeidet en modell som har til hensikt å ivareta dette. Modellen er skissert i figur som er vedlagt saken (Vedlegg 2). Figuren er oppdatert med de innspillene som kom i forbindelse med behandlingen av saken i Utdanningsutvalget.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

UiBs system for kvalitetssikring av universitetsstudiene, er en del av UiBs system for helhetlig internkontroll, som dekker kvalitetssikring på alle av universitetets ansvarsområder. Systemene må jevnlig revideres slik at de til en hver tid er i overensstemmelse med endringer i aktuelle forskrifter, og for at kartet passer med terrenget.

Fakultetene og fagmiljøene har ansvar for kvaliteten i utdanningene og for kvalitetsutvikling. Det ligger til programmene å avdekke behov for endringer og å følge disse opp.

Utdanningsutvalgets anbefaling om å skille mellom kontrollfunksjonen og rådgivningsfunksjonen i kvalitetsarbeidet og legge de ulike funksjonene til ulike grupper, er i tråd med den strukturen det nylig er lagt opp til på nasjonalt nivå. Fram til juli i år hadde Nasjonalt organ for kvalitet i utdanninga (NOKUT) ansvar for både rådgivning for kvalitetsutvikling, og for kontroll på institusjonenes kvalitetssikringssystemer. Denne rolleblandingen ble av mange vurdert som uheldig. Disse to funksjonene er nå skilt ved at Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) fra juli i år overtok rådgivnings- og kvalitetsutviklingsfunksjonen, mens NOKUT fortsatt har kontrollfunksjonen opp mot institusjonenes kvalitetssystemer og utdanningsprogrammer.

UiBs organisering på sentralt nivå, overensstemmer med dette ved at utvikling og rådgivning er lagt til en læringsdesigngruppe som er tilknyttet læringslaben. Mens kontrollfunksjonen er lagt til en egen sentral studiekvalitetskomité.

Den viktigste rollen når det gjelder kvalitetsutvikling av utdanningene er det fagmiljøene og fakultetene som har. Det er her ansvaret for å opprettholde og videreutvikle kvaliteten i utdanningene ligger. Det er også her vurdering av behov for endringer og gjennomføring av disse blir gjennomført, og dokumentert. Når det gjelder å få til en «kultur for kvalitet», er dette noe alle ledd, både sentralt og på fakultetene må samarbeide for å få til.

UiBs kvalitetssystem har fått god omtale i tidligere revisjoner, og det blir trukket frem at det later til å være en kvalitetskultur ved UiB. Dette er positivt. Målet med det reviderte systemet må være å bygge opp under og forsterke den gode kvalitetskulturen vi allerede har ved –UiB. Derfor bør ikke systemet være for omfattende og rigid, fordi det kan bidra til å kvele den kulturen vi ønsker å dyrke.

10.10.2018/Tove Steinsland/avd. dir. Christen Soleim

Forslag til nytt kvalitetssystem for utdanningene

	Emneansvarlig	Programstyret	Instituttledelse	Fakultetsledelse	Universitetsledelse
Årlig	<p>Emneansvarlig skal:</p> <p>Levere en kort årlig egenvurdering av emnet.</p>	<p>Programstyret skal:</p> <p>Spesifisere oppdrag til ekstern fagfelle og kommentere oppfølging av fjorårets rapport</p> <p>levere en kort årlig egenvurdering av programmet bl.a med utgangspunkt i rapporter fra emneansvarlige</p>	<p>Instituttledelsen skal:</p> <p>Lage en årsrapport med:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vurdering og plan for oppfølging av programstyrets rapporter -Vurdering av egne gjennomføringstall som har konsekvenser for instituttens økonomi 	<p>Fakultetsledelsen skal:</p> <p>Gjennomføre dialog med instituttene med utgangspunkt i årsrapport</p> <p>Referater fra dialog med instituttene danner fakultetets samlede planer for oppfølging av studiekvalitet</p>	<p>Universitetsledelsen skal:</p> <p>Gjennomføre dialog med fakultetene med utgangspunkt i årsrapport.</p> <p>Referater fra dialog med fakultetene danner universitets samlede planer for oppfølging av studiekvalitet, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av foregående år årsrapport. • Budsjettprioriteringer • Studieportefølje og dimensjonering • Satsingsområder • Handlingsplaner • Utviklingsavtale med KD
Hvert 3 år	<p>Hvert tredje år skal emnet vurderes med utgangspunkt i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studentevaluering • Erfaringer fra seminarledere • Studiepoeng-produksjon på emner • Strykprosenten på emnet • Si Fra • Eventuell fagfellevurdering • Programstyret kan vurdere hyppigere evaluering ved behov. 	<p>Programstyret har det overordnede ansvaret for å lage en plan for emneevaluering, slik at alle emner har gjennomført studentevaluering i løpet av en treårs-periode</p>	<p>Grunnlag for dialog med fakultetet</p>	<p>Grunnlag for dialog med universitetsledelsen</p>	
Hvert 5 år		<p>Programevaluering:</p> <p>Egevaluering av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gjennomføring, frafall, kandidatproduksjon • Læringsmiljø • Begrunnelse for valg av emner, undervisnings- og vurderingsformer • Hvordan sikres: <ul style="list-style-type: none"> ○ Arbeidslivskontakt ○ Praksis ○ Internasjonalisering ○ Læringsutbytte i tråd med NKR ○ hvordan er innspill fra ekstern fagfelle fulgt opp i perioden ○ programstyret kan vedta hyppigere evaluering ved behov. 	<p>Egevaluering av status i alle studieprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av programutforming • Vurdering av instituttets resultater i meritteringsordning • Instituttets strategiske utviklingsplaner • Kobling til instituttets forskning 	<p>På basis av de femårige egevalueringene gjennomgås studieporteføljen på overordnet strategisk plan, herunder vurdering av programutforming</p>	<p>På basis av de femårige egevalueringene gjennomgås studieporteføljen på overordnet strategisk plan</p>